

הבחירה

40 שנה
אלון אורן פוד
לילדים ולנוער

דרמת נוער משפחתית היסטורית

מחזה: שלומית ארנון בר-לב וליאת פישמן לני

בימוי: שלומית ארנון בר-לב

על ההצגה:

יפתח נוסע בחופש לבקר את סבא שלו, דב, בקיבוץ. מה שמתחיל כחופשה שגרתית אצל הסבא, הופך למסע מסעיר אל העבר בעקבות סוד שהסבא מסתיר. הנכד המתבגר צולל אל סיפור המאבק בבריטים המתרחש על רקע משולש רומנטי שסבו היה חלק ממנו. וידויו של הסבא מגולל סיפור אישי על חברות, נאמנות וציונות, על אהבה והקרבה. דרמה משפחתית, הנעה בין הווה לעבר, שבסופה יפתח מגלה מחדש את משמעות המשפט 'חברות מעל הכל' ואת הסובלנות שיש לגלות כלפי בחירתם של אלה היקרים לך.

ההצגה מקרבת את הדור העכשווי להיסטוריה החלוצית של הדור השלישי בארץ ומוכיחה שבעזרת תקשורת טובה, הקשר הבין-דורי יכול להוות מקור של נחמה, גאווה ומשמעות לשני הצדדים.

תפאורה: **ניב מנור**
תלבושות: **מירב נתנאל**
מוסיקה: **אמיר לקנר**
וידאו: **נמרוד צין**
תאורה: **חני ורדי**
אביזרים: **נרקיס אלבה**
ע. במאי: **יעל גולדברג**

משתתפים:
דב: **אלכס פלג/יואב בר-לב**
יפתח/דב הצעיר: **אודי פרסי**
גאיה/רחל: **נלי תגר/טלי בן יוסף**
יעקב/מזכיר הקיבוץ: **יואב דונט**
שחקנים מצולמים:
ליאת פישמן לני, רועי שגב

רקע היסטורי

ליל הגשרים

הדמויות בהצגה חוזרות לעבר, לתקופת שלהי המנדט הבריטי - יעקב, רחל ודב הם חברי פלמ"ח המשתתפים במבצע 'ליל הגשרים'. מה הוביל למבצע הזה?

ב-12 ביוני 1946 הכריז שר החוץ הבריטי, ארנסט בוויין, כי הממשלה הבריטית חוזרת בה מהתחייבותה לאפשר עליית 100,000 יהודים לארץ ישראל. בוויין טען שפתיחת שערי הארץ לפני יהודים אלו תכביד עליהם, כי תצריך משלוח של דיוויזיה בריטית נוספת והוצאה של 200 מיליון ליש"ט מאוצר המדינה. לפיכך החליטה תנועת המרי העברי שבמדינה והבריטים ימשיכו במדיניות 'הספר הלבן', הפוגעת בזכות היהודים לעלייה ולהתיישבות, היישוב העברי יקשה על שלטונם בארץ.

מפת הגשרים שפוצצו בליל הגשרים, באדיבות אתר הפלמ"ח

במסגרת החלטה זו התקיימו מספר פעולות מחתרניות כנגד הבריטים, כשהמבצע הגדול ביותר התרחש בליל ה-17 ביוני 1946. התכנית הייתה לפוצץ אחד עשר גשרים שחיברו את ארץ-ישראל עם הארצות השכנות והוא נודע כ"ליל הגשרים". כל ארבעת גדודי הפלמ"ח פשטו על גשרי כביש ומסילות ברזל בכל גבולות ארץ-ישראל המערבית. המבצע השיג את מטרתו, ועשרה מהגשרים נהרסו כליל או נפגעו קשה. הארץ נותקה מכל שכנותיה. במקרה אחד, בגשר א-זיב, קרתה תקלה. כאשר הגיעו החבלנים אל מתחת לגשר מסילת הברזל, אירעה לפתע התפוצצות חזקה. הגשר נהרס כולו ויחד אתו נהרגו 14 מלוחמי הפלמ"ח. לאחר "ליל הגשרים" נכתב ב"עוז", הביטאון הבלתי לגאלי של "אחדות העבודה", כי:

הפעולות האחרונות מעידות על כך שהמערכה עלתה לשלב חמור יותר; שוב לא היו אלה מבצעי אזהרה בלבד. הפעולות היו מכוונות לגרימת נזק ממשי לשלטונות בארץ, והנזק נגרם. הן נועדו להפסיק את התחבורה בין הארץ לשכנותיה, והתחבורה נפסקה. הפעולות הוכיחו שכל-עוד לא יהיה פתרון ציוני לארץ. לא תוכל הממשלה לשלוט בה.

השבת השחורה תגובת הבריטים לפיצוץ הגשרים

התגובה המיידית של שלטונות המנדט לא איחרה לבוא. כעבור ימים אחדים, ביום שבת 29 ביוני 1946, נערך מבצע עונשין גדול - "מבצע אגאתה" ("השבת השחורה"). עוצר הוכרז בכל רחבי הארץ ו-17 אלף חיילים פשטו על מוסדות ומקומות יישוב כדי להחרים נשק ומסמכים וכן כדי לעצור את מנהיגי היישוב ופעילי ההגנה. ממסלול המנדט הודיעה כי היא נחושה בדעתה לעקור את הטרור והאלימות וכי פעולות הצבא קיבלו את אישור הממשלה בלונדון. המבצע בא בהפתעה והשיג את מרבית מטרותיו. בנוסף למסמכים הרבים שהוצאו ממוסדות המוסדות הלאומיים, פרצו חיילים לבתיהם של חברי הנהלת הסוכנות היהודית ועצרו אותם.

חיפושים ומעצרים נערכו גם בקיבוצים רבים. במסגרת "השבת השחורה" נעצרו ברחבי הארץ כ-2,700 איש, שהועברו למחנה המעצר ברפיח. יומיים לאחר מכן התכנסה מפקדת ההגנה בראשותו של משה סנה, לדון בדרכים לתגובה. דעת המשתתפים הייתה שיש להמשיך במאבק המזוין וזאת כדי להוכיח לבריטים שלמרות המאסרים ההמוניים, לא הצליחו לשתק את תנועת המרי העברי.

חלק מהנשק שנתפס בקיבוץ יגור במהלך השבת השחורה, מתוך אתר ויקיפדיה

מה זה סליק?

גאיה: אז אתה לא יודע כלום, הא?

יפתח: על מה?

גאיה: על הסיפורים, השמועות...
על הסליק.

יפתח: איזה סליק?

גאיה: שיש לו בבית.

יפתח: יש לו בבית סליק?

גאיה: זה מה שאומרים.

יפתח: באמת?

גאיה: כן.

יפתח: וואו!! מה זה סליק?

גאיה: אתה באמת לא יודע?

יפתח: לא, אני יודע, אני רק אף פעם לא קראתי לזה סליק, אני קורא לזה ... לא,
אין לי מושג מה זה.

גאיה: לא יאומן שאתה הנכד של סבא שלך..

יפתח: ספרי לי על זה...נו, אז מה זה?

גאיה: סליק זה מחבוא נשק.

יפתח: מה? מחבוא נשק? לסבא שלי יש מחבוא נשק??

גאיה: אתה יודע שכשהוא היה צעיר הוא היה בפלמ"ח.

יפתח: אני יודע שהוא היה צעיר .. אבל לא ידעתי שהוא היה בפלמ"ח. **מתוך המחזה**

"סליק" הוא כינוי למחבוא מחתרתי לנשק ולמסמכים סודיים. המלה נכנסה לשימוש נרחב בתקופת טרום הקמת המדינה, בעת שלטון המנדט הבריטי, אז בנה ארגון "ההגנה" סליקים בכל רחבי הארץ כדי לספק נשק להגנת נקודות היישוב השונות. מאותו שורש נגזר גם הפועל "להסליק" שמשמעו להחביא, להעלים מן העין.

כמעט ולא היה יישוב בארץ בשנות המנדט האחרונות שלא היה בו סליק. חלק מהסליקים נשארו בסוד עשרות שנים ונתגלו רק בשנים האחרונות. רק השנה התפרסם שסליק ישן נחשף במהלך חפירות לבניין בבית ספר בקיבוץ מסילות שבעמק בית שאן.

ההצגה שלנו מתרחשת בין שבילי קיבוץ יגור. הסליק בקיבוץ יגור היה הסליק המרכזי בצפון הארץ. הכניסה התבצעה מרצפת פחון שעמד מעליו באמצעות מנגנון סמוי. הסליק התפרסם כשנתגלה בעת חיפוש שנערך בקיבוץ בזמן "השבת השחורה".

הבריטים חפשו במשך מספר ימים בעזרת כלבים ומגלי מתכות ולא גילו דבר ואז, אחד המחפשים שם לב לצינורות איורור היוצאים מהאדמה והדבר העלה את חשדו. בעקבות זאת חפרו הבריטים וגילו את הסליק המרכזי ועוד 25 סליקים קטנים. הנשק הרב שהיה בסליקים הוחרם וחלק מחברי הקיבוץ נאסרו.

הקפא"פ - קרב פנים אל פנים

אימוני הספורט השימושי בפלמ"ח נועדו להגברת כושר הסבילות של הפרט, לחיזוק בטחונו העצמי, לחישול הרוח הקרבית וכאמצעי לתקיפה ולהתגוננות בעת הצורך. האימונים כללו תירגולים גופניים מסוגים שונים ולימוד השימוש בכלי נשק "קרים", כגון איגרוף, ג'יאו-ג'יטצו וסכין. החשוב שבמקצועות במסגרת זו היה הקפא"פ - קרב פנים אל פנים, שבו הלוחם חמוש במקל (קצר או ארוך).

הפופולריות של המקל נבעה מהתאמתו לגילאים הצעירים ומהיותו תחליף ל"נשק החם", בייחוד בעימותים עם ערבים בלתי חמושים, בהפגנות רחוב ובמאבק המעפילים באניות נגד מדיניות בריטניה. המקל המועדף בפלמ"ח היה המקל הקצר, באורך 60 ס"מ, שניתן להחביאו בשרוול עד לפעולה. שיטת ההפעלה של המקל התבססה על כך שהאוחז בו אינו ממתין ליריב או בורח ממנו, אלא רץ לעבר המתנגד בולם את מכותיו ועובר מיד להתקפה עליו.

לפלמ"ח, שתיפקד בתנאי מחתרת כזרוע הצבאית של הנהגת היישוב במאבקה הפוליטי, הייתה שיטת הקפא"פ אמצעי לגיון דרכי הפעולה ולהחדרת רוח קרב איתנה בשורותיו.

המידע באדיבות אתר הפלמ"ח
<http://info.palmach.org.il>

קוד מורס

הדמויות בהצגה מפענחות צופן הכתוב בכתב מורס. מורס הוא קוד של שיטות תקשורת קולית או חזותית (בעזרת פנס למשל), שיטות שידור בהן מעבירים מסרים בשני מצבים: דולק וכבוי. הקוד פותח על ידי סמואל מורס ואלפרד וייל במהלך שנות השלושים של המאה ה-19.

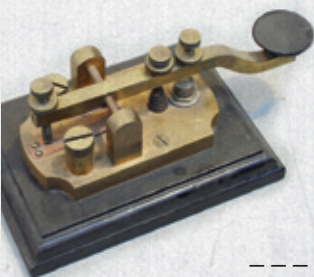
בעזרת רצפים של סימני הקו והנקודה, קוד המורס מיצג ספרות ואותיות האלפבית.

מורס עברי

קוד מורס עברי נרשם מימין לשמאל, וזאת בניגוד לקוד הלועזי, הנרשם משמאל לימין. בשנת 1922 המציא זלמן כהן, מראשוני שירות הקשר בהגנה, שיטה לזכירת קידוד המורס של האותיות העבריות. השיטה מתבססת על מילים או משפטים קצרים, שהיגויים מזכיר את קידוד המורס - חיריק מזכיר נקודה, וקמץ או פתח מזכירים קו. להלן טבלה עבור המורס העברי:

אות	קוד	קיצור	אות	קוד	קיצור
א	— ·	אָמָא	ל	· · · ·	לְבַתְּנִי
ב	· · · —	בְּשָׁלִי לִי מִיץ	מ	— —	מִפֶּסֶם
ג	· — —	גִּנָּבִים	נ	· —	נָעִים
ד	· · —	דְּלִיתִי	ס	· — —	סָבִי אָבִי
ה	— — —	הֶגְנָה	ע	— — — ·	עִיר הַנֶּמֶל
ו	·	וִי	פ	· — — ·	פִּיל קִנְדִּי
ז	· · — —	זָמַר לִירִי	צ	— — ·	צִיטָטָה
ח	· · · ·	חֲפִיתִי לִי	ק	— — — —	קֶטְרִינָה
ט	— · ·	טִיף טָפָה	ר	· · ·	רֶבֶתִּי
י	· ·	יִידִישׁ	ש	· · ·	שִׁירִי לִי
כ	— · ·	כְּבִירָה	ת	—	תָּם

פענחו את המשפט הבא:

.....
.....

דיון לאחר הצפייה:

מדוע לדעתכם ההצגה נקראת בשם: "הבחירה"? ?

אילו בחירות נעשות ע"י הדמויות ומהן ההשלכות של בחירות אלו על חייהן? ?
יעקב, לאחר שהבין שאהובתו בחרה בחברו הטוב, החליט לעזוב את הקיבוץ ולפתוח בחיים חדשים במקום אחר. הוא בחר להתנתק לחלוטין מחבריו הטובים כדי לאפשר להם לקיים את הבחירה שלהם האחד בשנייה, אולי רצה גם להעניש אותם? המחיר שהוא משלם על כך הוא כבוד. הוא מאבד חברים טובים, וגם הם מאבדים חבר. הבחירה של יעקב משליכה על דב - הוא מרגיש אשם ועם זאת, בוחר שלא להתחזק על עקבותיו של חברו הטוב שנעלם. מאידך, דב שומר על הסליק כפי שיעקב ביקש ממנו מבלי שהאחרון ידע על כך. האם יש ערך לשמירת הבטחה בצורה כזו?

יפתח אינו מצליח להשלים עם הבחירה של אימו בן זוג חדש ודוחה את ניסיונות הקירבה שלו ובכך מתרחק ממשפחתו. דרך החוויה שעבר בקיבוץ והתקרבותו לסבו, הבין שלא תמיד הוא יכול לשלוט בבחירות האחרים, וכדי לשמור על שלמות המשפחה והקשרים הטובים, שווה לוותר.

חישובו על בחירות שעשיתם שאנשים בסביבתכם הקרובה התקשו לקבל. <

בחירה בלימודים, בחבר או חברה, האם קרה לכם מקרה כזה?
האם קרה להיפך - שאתם התקשיתם לקבל בחירות של אחרים? למה זה גרם?
האם כל אחד התבצר בעמדתו, או שמא הלכתם האחד לקראת השני?

האם קרה לכם שהתחרטתם על בחירה שעשיתם בעבר? האם כיבדתם את בחירתכם באותו פרק זמן שנלקחה, או שמא פעלתם לשנותה? ?

בהצגה יפתח מופתע לגלות סודות מהעבר המשפחתי של סבו וסבתו.
האם אתם מכירים את הסיפור המשפחתי שלכם? ?
הסיפורים של הסבים והסבתות שלכם? האם שאלתם את סבא וסבתא שלכם מה עברו ואילו בחירות הם עשו בנעוריהם ובחיייהם?

צוות המחלקה החינוכית של התיאטרון מאחלים לכם צפייה מהנה!

משרדי תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער (ע"ר): רחוב בלפור 30, תל אביב, מיקוד: 6521202, טל': 03-5111444, פקס: 03-5106928
מזמנים לבקר באתר האינטרנט שלנו: www.porat-theater.co.il ולהיות חברים שלנו בפייסבוק